

Petr Čornej
Husitská revoluce: Stručná historie

Paseka, 2021, 224 stran

TEXT PETR MAREŠ

HODNOCENÍ 85 %

Po oceněné biografii husitského vojevůdce Jana Žižky přišel historik Petr Čornej s výpravnou knihou Husitská revoluce. Zavede nás do dob upálení Jana Husa v Kostnici, po němž se husité pod palcátem Jana Žižky stali postrachem katolických vládců a měnili tak světové dějiny. Revoluci se tehdy ještě říkalo bouře a k obraně sloužily vozové hradby a sborový zpěv. Husité vyměnili symbol kříže za kalich a založili město Tábor, kde nevládla svrchovaná církev, ale chudí křesťané, kteří se společně dělají o tělo a krev Páně.

To jim však nevydrželo příliš dlouho a začalo i mezi nimi docházet k bratrovražedným rozbrojům. Důkazem je i osud radikální sekty adamitů, kterou Žižka nechal krutě vyplenit, protože jejich návrat k prvotnímu křesťanství v podobě sexuální nevázanosti byl i na něj příliš heretický. I on sám nakonec odešel do Hradce Králové. Po jeho smrti však přišlo období prohraných bitev, pádů a nakonec usmíření s katolíky v podobě krále dvojího lidu Jiřího z Poděbrad.

Čornej v knize nijak neadoruje kult husitů, ale zařazuje jejich počínání do historického kontextu pozdního středověku. Rozkrývá mnohé historické mýty, které tak rádi využívali třeba komunisté ke své propagandě, když mluvili o husitech jako o předobrazu beztržidní společnosti. A tak nám po husitské revoluci zbyl jen další sen o utopii, která se nakonec nenaplnila, i když výrazně přispěla k demokratizaci Čech a předběhla o sto let evropskou reformaci.

Octavia E. Butlerová
Podobenství o rozséváči

Argo, 2021, překlad Petr Kotrle, 356 stran

TEXT MICHAL PAŘÍZEK

HODNOCENÍ 90 %

Píše se rok 2024, Los Angeles a celé Spojené státy leží za hranou apokalypsy. Po staletí budovanou civilizací cloumají společenské nerovnosti, je rozvrácena drogami, násilím i nemocemi a vše korunují změny způsobené globálním oteplováním i zoufalý nedostatek vody. Octavia E. Butlerová (1947–2006) vydala první díl své plánované trilogie již v roce 1993, kontury jejího podobenství jsou ale dnes ještě děsivější právě proto, že nabývají na konkrétnosti. Jsou až nebezpečně blízké. Ve světě postiženém pandemií i populismem její příběh působí prorocky i věrohodně zároveň, i proto se klasika science fiction žánru dostala v loňském roce na seznam bestsellerů The New York Times a několika dalších důležitých médií.

Příběh dospívající černošské dívky jménem Lauren Oya Olamina je vyprávěn poutavě a sugestivně, hlavní hrdinka okouzluje naivními ideály stejně jako praktičností, se kterou se v rozložené společnosti snaží přežít. Její svět provází nerovnosti rasové i genderové, stále přežívající náboženství, které jí rodina předkládá od narození, je jí natolik vzdálené, že si raději vymyslí svoje vlastní. Ve zdánlivě bezpečném domově žije obklopena chápatelkou komunitou, přesto si je až příliš dobře vědoma toho, že je jen otázkou času, kdy její prostředí okolní svět naruší a rozmetá. Sama sebe připravuje a trénuje, aby se ve chvíli, kdy k tomu dojde, mohla vydat na pouť za nejistou vidinou bezpečí a klidu.

Kniha Octavie E. Butlerové bezesporu připomene hned několik dalších milníků dystopického žánru, například McCarthyho Cestu, ovšem ve srovnání s nimi je mnohem hlubší, rozvážnější a zároveň... věcnější a bližší. Komentující každodenní rituály. Nepředkládá pouze děsivé obrazy, ale také opatrnou naději a víru. Slovy hlavní hrdinky: „*Bůh je změna. Zbytek toho, co potřebujeme, musíme najít v sobě, jeden ve druhém, v našem osudu.*“

Ted Chiang
Výdech

Host, 2021, překlad Robert Hýsek a Richard

Podaný, 381 stran

TEXT MARTIN TEGEL

HODNOCENÍ 90 %

Americký spisovatel Ted Chiang se narodil v Port Jefferson ve státě New York. Oba jeho rodiče pocházejí z Číny, odkud emigrovali na Taiwan a posléze do USA. Vystudoval počítačovou vědu na Brownově univerzitě, dohromady nenapsal ani dvacet povídek (jedna z nich byla předlohou pro film Příchozí), a přesto patří k jedněm z nejoceňovanějších spisovatelů současné sci-fi. Vydavatelství Host jeho tvorbu rozdělilo do dvou knih: Příběhy vašeho života a Výdech.

Sbírka Výdech nabízí devět příběhů, z nichž se hned ten titulní doslova zavrtá do mozku a skrze soustavu důmyslných zrcadel ukáže, jak funguje. Žánrově zařazení do vědecko-fantastické literatury se zdá být pouze pomocným nástrojem na cestě k poznání člověka, k pochopení rozhodnutí, která činí, i toho, jak sám sebe vnímá. Tematicky pestrá paleta příběhů připomíná nejlepší epizody britského seriálu Černé zrcadlo, ale zatímco seriál často pouze klouže po povrchu, Chiang se noří hlouběji a nabízí niterné úvahy a pocity, které se vizuálně velice těžce formují. Ať jde o vědce, který si rozebere mozek, aby zjistil, jak funguje, otce, který se skrze záznamy vzpomínek své dcery dozvídá o tom, jaký pro ni ve skutečnosti je, nebo společnosti těžící z utrpení paralelních já svých klientů.

Důsledky rozhodnutí i to, co k nim vedlo, Chiang používá jako lehké poučení a i na banálním případě vytváření roztomilých virtuálních zvířátek v softwarovém prostoru nabaluje aktuální téma výchovy dětí a chyb, kterých se dnes rodiče v přístupu ke svobodné vůli nezralého dítěte dopouští. Výdech zcela postrádá akci a líbivé pozlátka budoucnosti. Je o nás. Tady. Ted.